Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto Dnro 204/03/2017

28.2.2017

Kuuleminen eduskunnan ympäristövaliokunnassa 1.3.2017

Hallituksen esitys laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 259/2016 vp)

Lakimuutoksen tarkoituksena on panna täytäntöön tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan Unionin direktiivin (2011/92/EU) muutos (2014/52/EU) sekä sujuvoittaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja eräitä muita ympäristöllisiä menettelyjä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain soveltamisala, arviointimenettely sekä viranomaisten tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan. Lakimuutoksen tavoitteena on suunnata vaikutusten arviointia hankkeen todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin.

Uutta sääntelyä olisi muun muassa mahdollisuus ympäristövaikutusten arvioinnin ja hankekaavoituksen yhdistämiseen, arviointimenettelyn tulosten huomioimisen vahvistamiseen liittyvät muutokset lupamenettelyissä sekä ennakkoneuvottelumenettely.

Yleistä

Lakiesitys on tavoitteiltaan oikeansuuntainen ja kannatettava.

YVA-menettelyn kohdistaminen aiempaa selkeämmin YVA-direktiivin mukaisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin, on perusteltua.

Aiemmin omaksutusta, EU-sääntelyn vaatimuksia pidemmälle menevästä, kansallisesta sääntelystä ei ole tarkoitus luopua. Kansalliset sääntelyratkaisut ja menettelyt ovat vakiintuneita eikä Kuntaliitolla ole tältä osin huomautettavaa.

Esitys sisältää ehdotuksen ennakkoneuvottelumenettelystä, jonka tavoitteena on vahvistaa eri viranomaisten ja hankkeesta vastaavan yhteydenpitoa, varmistaa tiedon kulkua eri toimijoiden välillä sekä helpottaa YVA-menettelyn viivytyksetöntä ja sujuvaa läpiviemistä. Ennakkoneuvottelumenettely lisää viranomaistyötä prosessin aikaisemmassa vaiheessa nykyiseen verrattuna, mutta todennäköisesti se sujuvoittaa prosessia kokonaisuutena.

Ympäristövaikutusten arvioinnin ja hankekaavoituksen yhdistäminen

Lakiesitys sisältää ehdotukset YVA-lain ja maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) säännöksiksi, joilla mahdollisestaan ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttaminen hankekaavoituksen yhteydessä.

Hallituksen esityksen mukaan YVA-menettelyä sovelletaan keskimäärin 30–50 hankkeeseen vuodessa. Hallituksen esityksessä esitettyjen tietojen perusteella vaikuttaisi siltä, että hankkeita, joihin voisi soveltua yhdistelmämenettelyn käyttäminen, ei vuositasolla olisi odotettavissa kovinkaan suurta lukumäärää (arviolta enimmillään joitakin kymmeniä).

Suurin ero suhteessa erilliseen YVA-menettelyyn olisi se, että menettelyn johtamisesta huolehtisi ELY-keskuksen asemesta kunnan tai maakunnan liiton kaavoitusviranomainen. Tarkemmin menettelystä on tarkoitus säätää maankäyttö- ja rakennusasetuksella.

On tärkeää, että ympäristövaikutusten arvioinnin yhdistäminen kaavoitusmenettelyyn perustuu vapaaehtoisuuteen. Menettelyn johtotehtävä tarkoittaa uutta tehtävää kaavoituksesta vastaavalle viranomaiselle. Ympäristövaikutusten arvioinnin sisällyttäminen kaavamenettelyyn edellyttää hankkeesta vastaavan aloitetta sekä YVA-lain yhteysviranomaisen (ELY-keskus) ja kaavoitusviranomaisen sopimusta. Menettelyn soveltaminen ratkaistaan tapauskohtaisesti. Jos viranomaisten kesken ei synny yhteistä näkemystä, edetään erillisen YVA-menettelyn keinoin.

Kun ympäristövaikutusten arviointi tapahtuu kaavoituksen yhteydessä, ELY-keskus vastaa ympäristövaikutusten arvioinnin aineellisen riittävyyden tarkistamisesta ja perustellun päätelmän laatimisesta. On tarkoituksenmukaista, että ELY-keskuksen asiantuntemus on käytettävissä vastaavasti kuin erillisessä YVA-menettelyssä.

www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711,faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2291
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Vaikutuksista lupamenettelyissä kuntien kannalta

Velvollisuudesta ottaa huomioon arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä viranomaislupia ja vastaavia päätöksiä tehtäessä säädettäisiin aiempaa tarkemmin. Ehdotetun YVA-lain 4 luvun säännöksiin sisältyvät uudet vaatimukset lisäävät lupaviranomaiselta lupavalmisteluun kuluvaa aikaa ja laajentavat lupaviranomaisten tehtäviä jossain määrin.

Ehdotetun YVA-lain 26 §:n mukaan lupapäätökseen kirjataan näkyviin perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista ja lupapäätöksessä on otettava huomioon YVA-menettelyn kuulemisen tulokset. Edelleen säädettäisiin, että viranomaisen päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon. Vaatimus koskee kuntien osalta mm. rakennuslupia, maa-aineslupia ja ympäristölupia. Lakiesityksen yksityiskohtaisista perusteluista ei tarkemmin ilmene, miten säännöksen vaatimukset käytännössä täytetään viranomaispäätöksenteossa, joten muutoksesta seuraavaa lisätyön määrää on vaikea arvioida. Voimassa oleva sääntely huomioiden kyseessä ei välttämättä ole kovin suuri muutos nykytilanteeseen.

Ehdotetun YVA-lain 27 §:n mukaan lupa-asian ratkaisevan viranomaisen on varmistettava, että yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Lakiesityksen perusteluista ei käy tarkemmin ilmi, mitä ajantasaisuuden varmistaminen tarkoittaa käytännössä. Lupaviranomainen joutunee ainakin epäselvissä tilanteissa erikseen tiedustelemaan hakijalta ja yhteysviranomaiselta päätelmän ajantasaisuutta, mikä saattaa pitkittää lupamenettelyjä.

Lakiehdotuksen mukaan sähköistä tiedottamista lisätään maankäyttö- ja rakennuslain lupa-asioissa (MRL 132 §:n 1 mom). YVA-menettelyn piiriin kuuluvien hankkeiden lupahakemuksen vireille tulosta on jatkossa tiedotettava internetissä. Kyse on uudesta velvollisuudesta. Koska tiedottaminen tapahtuu internetissä ja koskee melko harvoja hankkeita, tiedottamisesta aiheutuva lisätyön ei kuitenkaan arvioida muodostuvan kohtuuttomaksi.

Sähköisen tiedottamisen lisäksi MRL 132 §:n 1 momentissa säädettäisiin lausunnon pyytämisestä ELY-keskukselta sekä velvollisuudesta laatia asiassa jätetyistä huomautuksista ja lausunnoista yhteenveto, jonka on oltava saatavilla, kun päätös annetaan. Säännöksen muotoilu on omiaan aiheuttamaan sekaannusta lain soveltamisessa. MRL 132 §:n 1 momentin perusteella voi saada sellaisen käsityksen, että lupahakemuksesta kuuleminen olisi normaalia laajempi niiden hankkeiden osalta, jotka kuuluvat YVA-menettelyn piiriin. Kuntaliiton saaman tiedon mukaan ei kuitenkaan ole tarkoitettu, että sähköisestä tiedottamisesta seuraisi laajempi kuuleminen, vaan yhteenvetoa koskeva maininta viittaa normaalissa kuulemisessa saataviin huomautuksiin ja lausuntoihin.

Lopuksi

Vaikka YVA-lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta aiheutuu kunnille uutta hallinnollista työtä, ei lisäystä kuitenkaan pidetä merkittävänä, kun otetaan huomioon YVA-menettelyn soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden määrä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Minna Mättö
lakimies